

N:o 84.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 8 maj 1902.
— — — — Andra Kammaren den 8 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående statsbidrag åt sockenbibliotek och med dem jemförliga boksamlingar.

(Första Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 2) utlåtande n:o 15.)
(Andra Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 1) utlåtande n:o 9.)

Till Konungen.

Genom en inom Riksdagen väckt motion har fråga uppstått om statsbidrag åt sockenbibliotek och med dem jemförliga boksamlingar.

I samband med en historik rörande det arbete, som hittills i vårt land nedlagts inom denna gren af folkupplysningsverket, hafva vederbörande motionärer framhållit, hurusom, trots saknaden af ekonomiskt understöd från statens sida, en stor mängd sockenbibliotek bildats i vårt land under 1850- och 1860-talen, men att, efter denna tid af relativ blomstring, för dessa anstalter följde stillastående och förfall. Orsaken härtill vore enligt motionärernas åsigt att söka i sockenbibliotekens beskaffenhet, hvilken i många fall vore synnerligen olämplig. Flerstä-

Bih. till Riksd. Prot. 1902. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 15 Häft. (N:o 84.)

des hade vederbörande myndigheter vid urvalet tagit för ringa hänsyn till allmänhetens smak. Följden hade blifvit, att ungdomen, i stället för att anlita sockenbibliotekens mycket respektabla, men tråkiga skrifter, tillfredsstälde sin läslust genom underhålligt, men lättläst och spännande s. k. kolportagelitteratur. På andra ställen vore bokförrådet föråldradt och förlegadt. Det hade omsider förlorat det äldre slägtets intresse och ej kunnat tillvinna sig det yngres. Många bibliotek hade i följd deraf blifvit gömda och glömda eller rent af försvunnit.

I vissa städer och större industrisamhällen samt andra folkrikare orter funnes dock folkbibliotek, som vore tidsenligt anordnade och jemförelsevis flitigt anlitade. Det, som skilde dessa bibliotek från den stora mängden, vore, att de regelbundet förnyades, hvilket åter berodde derpå, att de af kommuner eller organisationer åtnjöte ett bestämdt, ej alltför obetydligt årsanslag.

De anförda förhållandena utgjorde ett inom vårt land tillgängligt bevis för en erfarenhet, som man inom andra land för länge sedan vunnit och som egentligen knappast tarfvade något bevis, nemligen att folkbiblioteken visserligen kunde kallas till lif genom enskilda ifrares entusiastiska verksamhet och genom den offervilliga stämning, som sålunda kunde väckas, men att för deras vidmakthållande och fortgående utveckling kräddes regelbundna årliga inkomster. Sådana kunde åtminstone i någon mån påräknas af bibliotek, som understöddes af folkrikare och mera bemedlade kommuner eller af stora organisationer med betydande resurser, men alldeles icke af den stora mängden sockenbibliotek i småstäderna och på landsbygden. Det dåliga skick, hvori dessa senare bibliotek i allmänhet nu befunne sig, vore följaktligen ganska naturligt, och någon genomgripande förbättring vore ej att vänta utan tillgripande af det botemedel, som redan för länge sedan föreslagits och som i fråga om alla öfriga åtgärder för folkbildningens befrämjande visat sig så verksamt, nemligen statsbidrag, stående i ett visst förhållande till de belopp, som på annan väg för ändamålet anskaffades.

Motionärerna redogöra slutligen för arten och beloppet af det ekonomiska stöd, som på åtskilliga håll i utlandet, särskildt i våra grannländer, lemnats folkbiblioteken från statens sida. De anse sig hafva ådagalagt, att likasom sockenbibliotek och med dem jemförliga boksamlingar för närvarande intoge en låg ställning bland vårt lands folkbildningsanstalter, så intoge ock Sverige med afseende på dessa bibliotek en undantagsställning bland de skandinaviska folken.

Genom statens medverkan på ifrågavarande område skulle våra folkbibliotek vinna icke allenast ekonomisk hjälp, utan äfven en väl-

behöflig ledning och kontroll. Gifvet vore nemligen, att, om statsunderstöd lemnades för upprättande af och underhåll af dylika bibliotek, vissa vilkor måste uppställas. Dessa vilkor syntes i tillämpliga delar kunna blifva likartade med de vilkor, som uppstälts för statsunderstöd åt sådana anstalter eller föreningar, som anordnade föreläsningkurser för arbetsklassen. Beträffande det anslagsbelopp, som kunde blifva erforderligt, vore det för tidigt att nu yttra sig.

De skäl, som föranledt, att föreläsningföreningar och arbetareinstitut sedan ganska lång tid åtnjuta statsunderstöd, synas äfven tala för, att ekonomiskt understöd från statens sida lemnas sockenbibliotek och med dem jemförliga boksamlingar. Genom dessa anstalter främjas sjelfstudiet och lemnas för många samhällsmedlemmar ett välbehöfligt tillfälle att underhålla sin i barndomen förvärfvade folkskolebildning. Af särskild vikt är att kunna bereda de unga möjlighet att erhålla en god och sund läsning. I detta afseende skulle mycket kunna uträttas genom statens bistånd till upprättandet och underhållet af omförmälda anstalter.

Då Riksdagen finner förslaget om statens understödjande af sockenbibliotek och med dem jemförliga boksamlingar, under vissa vilkor och med nödig begränsning, väl förtjena att tagas under ompröfning och utredas, får Riksdagen anhålla, att Eders Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, om och på hvilka vilkor statsbidrag skulle kunna lemnas till sockenbibliotek och med dem jemförliga boksamlingar, samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 8 maj 1902.

Med undersåtlig vördnad.
